

Vedlegg 1

Sammendrag av høringsuttalelser og uttalelser innhentet av Gismarvik Vindkraft AS i forkant av høringen, Gismarvik vindkraftverk.

Tysvær kommune oversendte teknisk utvalgs høringsuttalelse i brev av 11.04.2019. Etter høringsfristens utløp har kommunen behandlet saken i formannskapet og kommunestyret. NVE gjennomførte møte med kommunen 19.09.2019. I møtet opplyste NVE at kommunes innspill ville bli vurdert og at det ikke ville fattes vedtak i saken før kommunestyret hadde behandlet saken. NVE mottok kommunestyrets høringsinnspill 01.10.2019. I vedtaket opplyser Tysvær kommune at de ikke deler teknisk utvalgs syn på søknaden fra konsesjonær. NVE har derfor kun vurdert kommunestyrets høringsinnspill i saken.

Kommunen viser til at konsesjonær har endret detaljplan/MTA en rekke ganger og at de ikke har et fagkyndig apparat til å ta stilling til de hyppige endringene. De mener kommunestyret har krav på å kunne ta stilling til den samlede reviderte søknaden, og ikke de enkelte endringsforslag. De mener endringen i prosjektet er så store at de ikke samsvarer med det kommunen tok stilling til i konsesjonsbehandlingen. De viser til at Olje- og energiministeren har bekreftet at kommunens syn i praksis vil være avgjørende for konsesjonsmyndigheten. De viser spesielt til økningen i turbinhøyde og at denne åpenbart gir større virkninger enn det kommunen opprinnelig ga sin tilslutning til. Videre skriver kommunen *at dersom en konsesjonær ønsker å endre sitt anlegge etter at konsesjon er gitt og alle interesser er hørt, løper konsesjonæren den risiko at det må fortas ny høring, ikke bare på de enkelte endringer det søkes om, men på hele utbyggingsspørsmålet.* Videre at det er åpenbart at de endringer det søkes om er vesentlige, og at kommunestyret har en grunnleggende rett til å avgi samlet uttalelse til det reviderte utbyggingsskjemaet.

Kommunen protesterer på det sterkeste mot den prosessen konsesjonær legger opp til. Det er helt uakseptabelt at konsesjonær etter tre endringer av detaljplan/MTA fortsatt tar forbehold om at turbinotypen kan bli en annen enn den som nå er presentert. Hvorvidt senere endringer vil kunne ha betydning for miljø- og samfunnsinteresser er umulig å vite. De viser til naturmangfoldlovens krav om et tilfredsstillende og oppdatert kunnskapsgrunnlag før konsesjoner gis.

Videre skriver kommunen at det kommunestyrets oppgave å forsikre seg om at samtlige virkninger av anlegget er tilfredsstillende utredet av uavhengig fagkyndighet. Basert på et slikt materiale vil kommunestyret avgi en endelig høringsuttalelse.

Kommunen krever følgende virkninger utredet:

- Økte turbindimensjoner. Kommunen mener Ecofacts notat om virkninger for fugl tar et uriktig utgangspunkt når virkningen er vurdert ut fra «et allerede utbygd industriområde. Kommunen mener virkningene må vurderes ut fra at området er et «relativt urørt naturområdet». Videre må virkningene for landskap, kulturminner, herunder kongsgården på Avaldsnes og Lars Hertevigs landskap og rike på Borgøya, og reiselivsnæringen og andre næringer utredes.
- Støy. Støyutfordringen for områdene rundt, både fastboende og hytteområder. Herunder hvilken virkning lavfrekvent lyd og infralyd vil bety for folkehelsen og helseplager (vibroakustisk sykdom). Kommunen vil vite hvor høye faktiske lydnivå naboene og de som

arbeider innenfor næringsparken vil bli utsatt for. De stiller videre krav om at støyberegningene må vise et rent lineært desibel lydnivå (uten A-vekten eller andre støyfilter). Kommunen mener de utførte støyberegningene ikke er faglig tilfredsstillende og viser til målemetoder i Spania og Portugal. Støyberegningene må kontrolleres av personer med akustikkutdanning. Dette gjelder også NVEs personell som skal kontrollere beregningene.

- Luftfart. Kommunen viser til at merking av turbinene ikke er avklart. Hvordan turbinene skal lysmerkes er av stor betydning og kommunen krever utredning av dette.
- Naturmangfold. Kommunen mener det er et uriktig utgangspunkt å vurdere virkningene fra vindkraftverket ut fra at området er et utbygd næringsområde. Virkningene må vurderes ut fra områdets beskaffenhet i dag, nemlig som et «relativt urørt naturområde». De påpeker at det ikke foreligger noen konkrete omfattende utbyggingsplaner som i den nærmeste framtid vil endre området til et industri- og næringsområde.

Kommunen mener at utredningene som er gjort er mangelfulle og viser til følgende eksempler:

- Kommunen mener visualiseringene er mangelfulle og viser til NVE veileder «visualisering av planlagte vindkraftverk» hvor det står at «*Fotostandpunktene bør representere ulike områdetyper og ulike typer utsikt. Det vil være særlig viktig å utarbeide visualiseringer fra områder og lokaliteter med nasjonal og regional verdi for relevante tema. Valg av fotostandpunkter bør begrunnes. Oppstillingsplasser, veier, kraftledninger, transformatorstasjon og andre elementer i et vindkraftverk som vil være synlige skal vises på visualiseringene.*» Dimensjonene på turbintypen som benyttes i visualiseringene bør i hovedtrekk samsvare med omsøkt utbyggingsløsning.»
- Kommunen viser til veileder «Iskast fra turbiner» hvor det står at «*tidligere har en del aktører i vindkraftbransjen vist til at anti- og avising av vindturbiner er tilstrekkelig for å unngå iskast. Systemer for anti- og avising på vindturbiner kan redusere omfanget av ising, men vil ikke utelukke at iskast kan forekomme. Sannsynligheten for at en person skal bli truffet av iskast er veldig liten, men om det skjer kan skadeomfanget bli alvorlig.*». Kommunen påpeker at iskast-problematikken er sentral for fremtidig bruk av næringsarealet.

Haugaland Næringspark (HNP) AS har følgende kommentarer i epost av 18.02.2019.

HNP opplyser at det ikke er inngått avtale mellom HNP og Solvind (eier av Gismarvik Vindkraft AS) om legging av kabel i Storavatnet. HNP mener det er avkjørende at HNP er involvert i plan og istandsettingsprosessen. Herunder at veganlegg og annet sammenfaller med tidligere inngått avtale, befaringer og godkjente reguleringer og planer for HNP. HNP påpeker at det fremover skal etableres annen næringsvirksomhet i parken og at det må etableres overvåkning og strenge krav til iskast. De krever at turbinene stoppes ved fare for isdannelse og iskast.

Fylkesmann i Rogaland skriver i brev av 01.03.2019 at den visuelle virkningen av turbinene vil bli noe redusert på grunn av færre turbiner, men at økt høyde vil øke virkningen på større avstander.

Videre påpekes det at veien vil fragmentere landskapet med effekt på vandringsveiene til vilt og amfibier mellom de relativt uberørte kysthei- og myrområdene i nord og Storavatnet med kantsoner og grøntområde i sør. FM mener det er viktig å tilrettelegge for amfibievandring gjennom kulvert- og rørtilpasninger. Veien vil også påvirke opplevelseskvalitet. For å dempe landskapspåvirkningen mener FM at veiskråninger må istandsettes med stedege humusholdige toppmasser.

FM viser til vannforskriften og påpeker at bekkene i nord og Storavatnet har god økologisk tilstand og at anleggsvirksomheten ikke må medføre avrenning som kan endre tilstanden. Det vises også til forskrift om fysiske tiltak i vassdrag og at vassdragsinngrep må avklares med Rogaland fylkeskommune. Nødvendige tiltak i kantsonen mot vannet, knyttet til ilandføring av kabel, må avklares med Fylkesmannen, jfr. vannressursloven §11.

FM påpeker kollisjonsfaren og forstyrrelseseffekten for fugl. Det er registret en rekke sensitive rovfuglarter i området, i tillegg til vannfugl- og spurvefugl. FM mener kontrastmaling av rotorblader og tårnbaser bør benyttes som avbøtende tiltak for å redusere kollisjonsfaren, og viser til undersøkelsen INTACT (innovative tools to reduce avian collisions with wind turbines).

Rogaland fylkeskommune avga innspill i epost av 28.02.2019. Saken ble deretter behandlet i fylkesutvalget. Utskrift av saksprotokoll med vedtak av 09.04.2019 ble oversendt NVE den 10.04.2019.

Vedtak i fylkesutvalget:

Fylkesutvalget vil ikke motsette seg planene om bygging av Gismarvik vindkraftverk, men mener det er viktig at prosjektet med de endringer det nå er lagt opp til blir konsekvensutredet og hørt i samsvar med bestemmelsen i forskrift om konsekvensutredning før endelige planer blir behandlet og godkjent.

I innspillene av 28.02.2019 skriver fylkesrådmann at området i utgangspunktet er mindre konfliktfylt enn mange andre områder der det er planlagt eller bygd vindkraftanlegg i fylket. Fylkesrådmann skriver at det er betydelige endringer i prosjektet sammenlignet med konsekvensutredet konsesjonsgitt løsning. Det påpekes at rotordiamenter og turbinhøyde har økt, at en turbin er flyttet ut i friområdet og at vegene vil kunne medføre betydelige inngrep i myrområder og vassdrag. Videre skriver de at detaljeringsgraden er liten og at de brede inngrepskorridorene på 100 meter gjør det vanskelig å vurdere de reelle konsekvensene av utbyggingen.

Fylkesrådmannen viser til at alle inngrep i vassdrag krever særskilt godkjenning av fylkeskommunen i henhold til forskrift om fysiske tiltak i vassdrag.

I høringsinnspillet presiserer fylkeskommunen bestemmelsene i forskrift om konsekvensutredning (KU-forskriften), herunder at endringer som medfører nye vesentlige virkninger for miljø og samfunn skal konsekvensutredes og høres. Videre vises det til at forskriften pålegger ansvarlig myndighet å vurdere om et tiltak kan få vesentlige virkninger for miljø eller samfunn, og at ansvarlig myndighets konklusjon om dette skal begrunnes.

Etter fylkesrådmanns vurdering tilfredsstillende ikke detaljplan/MTA de krav som normalt skal stilles til en konsekvensutredning. Disse vurderingene fremkommer også i saksutredningen til vedtaket i fylkesutvalget.

Mjåsund Velforening har kommet med flere innspill og henvendelser til NVE forut for høringen og i forbindelse med høringen. De forhold som etter NVEs vurdering er avklart i korrespondansen mellom MVF, NVE og tiltakshaver omtales ikke i detalj her.

I det etterfølgende omtales de forhold som fortsatt er relevante for NVEs vurdering av konsesjonsendringer og detaljplan/MTA.

I brev av 10.03.2019 viser MVF til at turbinhøyde har økt vesentlig fra konsesjonsgitt løsning. MVF har utarbeidet egne fotomontasjer for å illustrere turbinenes synlighet. I etterkant har tiltakshaver utarbeidet nye montasjer for å illustrere landskapsvirkningen. Disse ble oversendt MVF før den utvidede høringsfristen utløp. MVF skriver i epost av 07.04.2019 at de ønsker flere visualiseringer fra andre posisjoner enn det tiltakshaver har utarbeidet. I epost av 29.04.2019 skriver MVF at visualiseringene er vanskelig å bedømme da bildene er tatt fra plasser tiltakshaver har valgt ut, og ikke steder Mjåsund velforening mener bildene burde bli tatt fra. MVF sendte innspill til hvilke steder de ønsket visualiseringer og de stiller seg undrende til at dette pålegget ikke er fulgt opp av tiltakshaver. MVF stiller flere spørsmål til støyberegningene og om disse er korrekte. MVF viser til *veileder til retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging* (M-128) og mener at tiltakshavers forklaring til beregningene ikke er samsvar med kravene i veilederens pkt. 9.8.2. Herunder hva «maks garantert støynivå» i realiteten innebærer, hvorfor det er brukt middelvind på 7 m/s i 80 m høyde, hvordan støyen kan værer redusert sammenlignet med konsesjonsgitt utbyggingsløsning.

MVF påpeker faren for iskast og at denne kan påvirke muligheten for næringsutvikling og friluftsliv. MVF krever at det settes krav til avbøtende tiltak.

Videre viser MVF til at verdien på eiendommer i nærheten av vindkraftverk kan falle med alt fra 10 til 45%, og stiller spørsmål med hvordan dette tapet vil bli kompensert.

De stiller også spørsmål om hvordan havørn i området vil bli ivaretatt.

Haugesund turistforening (HT) ved naturvernkomiteen skriver i brev av 11.03.2019 at HT er med i Forum for natur og friluftsliv (FNF) Rogaland og at FNF Rogaland har gått imot alle nye vindkraftverk i Rogaland. HT viser til at planene er endret og at prosjektet er noe helt annet enn det kommunen, lokalbefolkningen og HT tok stilling til. HT mener at prosjektet må stanses og at tiltakshaver må sende ny søknad med nye konsekvensutredninger.

HT skriver at på det tidspunktet hvor Gismarvik ble omsøkt, var situasjonen en helt annen på Haugalandet og i Rogaland. Siden den gang har flere kraftverk, enn det HT opprinnelig gav støtte til, endret seg drastisk. HT reiser en rekke problemstillinger omkring NVEs behandling av vindkraftkonsesjoner og de regionale sumvirkningene for friluftslivet. HT viser til møter med NVE hvor de har adressert disse problemstillingene, herunder at det totale omfanget av vindparker med turbiner på minimum 210 m vil medføre at det knapt er et friluftsområde som ikke blir berørt.

HT viser til at endringene vil ha konsekvenser for veier, oppstillingsplasser, støy, solblink og synlighet. HT mener virkningene må konsekvensutredes. Videre skriver HT at konsekvensene for landskap og naturopplevelsen for lokalbefolkningen er mye større enn det som fremkommer i detaljplan/MTA for Gismarvik vindkraftverk.

HT mener det er beklagelig at ikke lavfrekvent støy har mer fokus og at de negative konsekvensene for folks helse og dyr ikke kommer fram. HT mener en langt større del av lokalbefolkningen vil bli berørt, og viser til eksempel fra Fitjarstølen byggefelt. HT mener datagrunnlaget for støyberegningene er feil og at nye målinger må gjennomføres og kvalitetssikres av NVE.

Føre-var prinsippet i naturmangfoldloven må anvendes og samlet belastning må vurderes. Videre påpeker HT at vilt blir skremt i anleggsfasen og at viltet vil unngå området i etterkant av utbyggingen.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Rogaland viser i brev av 11.04.2019 til høringsuttalelse fra Haugesund Turistforening (HT). FNF har de samme innspillene om regionale sumvirkinger og endringer i prosjektet som HT. FNF Rogaland krever nye grundige, upartiske utredninger og at disse sendes på høring.

Haugaland Kraft Nett (HKN) skriver i brev av 11.03.2019 og 15.03.2019 at det til 22 kV nettet fra Klovning til Haugalandet Næringspark kan tilknyttes opp til 12.8 MW vindkraft fra Gismarvik vindkraftverk under forutsetning om god spenningsregulering. Det er ikke tatt stilling til hvordan vindkraftverket skal tilknyttes internt i Haugaland Næringspark. På grunn av lav overføringsevne må overføringen fordeles på to kabler. HKN skriver at flere alternativ er teknisk mulig og at de sammen med tiltakshaver må komme frem til hva som er det beste alternativet internt i næringsparken.

Statens vegvesen (SVV) skriver i brev av 04.03.2019 at Gismarvik vindkraftverk har tilkomst fra Havnavegen via rundkjøring på fv. 47 og at det ikke planlagt endringer i området som berører tilknytningen. SVV påpeker at eventuelle behov for tillatelser og tiltak på vegnettet knyttet til transport av turbinkomponenter må omsøkes til vegmyndighetene etter behov.

Uttalelsen fra Avinor av 09.01.2019 innhentet av Gismarvik Vindkraft AS. Avinor viser til tidligere korrespondanse, senest i e-post av 27.11.2018, vedrørende opplysninger om koordinater og høyder for de 3 planlagte vindturbinene i Gismarvik vindkraftverk i Tysvær kommune. Vindturbinene ligger utenfor høyderestriksjonsflatene/hinderflatene i restriksjonsplanen for Haugesund lufthavn. Avinor skriver at vindkraftverket ikke får konsekvenser for eksisterende inn- og utflygingsprosedyrer ved Haugesund lufthavn. Det er ingen konflikter med VFR ruter eller ventemønstre i dette området.

Avinor påpeker at vindturbiner kan utgjøre hindringer for luftfarten for de selskapene som opererer lavtflygende fly og helikopter (Forsvaret, Luftambulansen, Norsk Helikopter, Airlift mv.). Tiltakshaver bør derfor kontakte selskaper som opererer med slike luftfartøy. Avinor gjør videre oppmerksom på at for vindturbiner gjelder følgende regelverk:

- Rapportering og registrering av luftfartshinder til Statens kartverk i medhold av *kapittel II i Forskrift om rapportering, registrering og merking av luftfartshinder av 15.07.2014.*
- Merking av luftfartshinder i medhold av *kapittel III i samme forskrift.*

Avinor understreker at det er Luftfartstilsynet som håndhever forskriften og kan gi pålegg om utbedring dersom merkingen av hindrene (vindturbinene) ikke er gjort i henhold til forskriften. Luftfartstilsynet vil kunne gi veiledning i hvordan merkingen skal gjennomføres.

Vindturbinene vil ikke gi noen negativ påvirkning på Avinors kommunikasjons-, navigasjons- og radaranlegg i området.

Uttalelsen fra Norges Televisjon (NTV) av 22.11.2018 er innhentet av Gismarvik Vindkraft AS. NTV skriver at slik anlegget nå er planlagt, er det NTVs foreløpige vurdering at det er mindre sannsynlig at vindkraftverket vil forstyrre fremføringen av NTVs TV-signal. Det vil derfor ikke fremmes krav om høring og konsekvensutredning av saken. NTV stiller ikke krav om at det utarbeides plan for aktuelle tiltak. Dette forutsetter at konsesjonær dekker kostnader til nødvendig utbedring, dersom forstyrrelser på NTVs TV-signal likevel skulle oppstå. De understreker at vurderingene baserer seg på tre turbiner og forutsetter at antallet og dimensjonene ikke økes.

Uttalelsene fra Telenor av 24.01.2019 og 29.01.2019 er innhentet av Gismarvik Vindkraft AS. Telenor opplyser at en av turbinene er i konflikt med deres link-trace mellom Steinfjell og Lifjell. Telenor har foreslått en justering av radio-linje antennen på Steinfjellet. Under forutsetning av at justeringen er gjennomførbar vil klareringskravet til Telenors installasjoner overholdes.